

SERİ
SERIE A

CİLT
TOME XXVI

SAYI
FASCICULE I

1976

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

REVUE DE LA FACULTÉ DES SCIENCES FORESTIÈRES
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

letleştirilmesine dair 4785 sayılı (1945) kanun; sonra 5658 sayılı (1950) ek kanun ve daha sonra 6831 sayılı (1956) Orman Kanunu çıkarılmış ve bu kanun Tahdit ve Kadastro ile ilgili hükümleri 2802 sayılı (1958) Orman Tahdit ve Tescil Talimatnamesiyle yürürlüğe konulmuştur.

6831 sayılı Orman Kanununda, 6738 sayılı Kararnameye bağlı Orman Nizamnamesindeki bazı hükümlere doğrudan yer vermek suretiyle tahdit çalışmalarının daha etkili ve daha düzenli olarak yürütülmesi amaçlanmış, aynı zamanda 3116 sayılı kanundaki tahdit komisyonlarının her yıl en az 25 000 ha ormanı sınırliyaacağı, sınırlama ve ayırma işlerinin en geç 5 yıl içinde bitirileceği ve kadastro haritalarının 10 yıl içinde tamamlanacağı yolunda o güne dek uygulanamayan hükümleri kaldırılmak suretiyle ilk bakışta bir ferahlık sayılabilecek bazı değişiklikleri de getirmiştir.

Ancak memleketimizde ormanlık bölgelerde ötedenberi sürdürüldüğü gibi, özellikle 6831 sayılı Orman Kanununun 17 yıllık uygulama süresi içinde, bir yandan nüfusun büyük bir hızla artmaya başlamasıyla birlikte bu bölgelerde esasen varolan tarım arazisi ve toprak darlığı kendisini daha kuvvetle duyurması, öte yandan topraktan usulünde ve yerinde yararlanılmaması sebepleriyle, bu bölgeler halkının devlet ormanlarından tarla açmak ve otlak alanları kazanmak biçimindeki çabaları giderek yaygınlaşmış ve sonuç olarak orman idaresi ile halk arasındaki arazi ve sınır ihtilafları her gün biraz daha artmış ve bu gün bu ihtilaflardan mahkemeiere intikal etmiş olanların sayısı 100 000 i çoktan aşmıştır.

İşte, bugün ormanlık bölgelerdeki fiili bu durum dikkate alınarak, orman idaresi ile halk arasındaki ihtilafları minimal bir düzeye indirmek ve hatta tasfiye etmek amacıyla 6831 sayılı Orman Kanununda gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle 1973 te 1744 sayılı kanun çıkarılmıştır.

1744 sayılı kanun, 6831 sayılı Orman Kanununun ormanların sınırlanması ve kadastrosu ile ilgili 2., 7., 8., 10., 11., ve 12. maddeleriyle, öbür 19. ve 31. maddelerinin ve geçici 1. maddesinin değiştirilmesiyle meydana gelmiştir.

Memleketimizde orman mevzuatında son 38 yıl içinde birbiri peşinde yapılan değişiklikler, özellikle ormanın tanınlanması kavramında ve orman sayılan ve sayılmayan yerler bakımından olmuş ve bu değişiklikler ister istemez sınırlama ve kadastro işlerini etkilemiş ve bu durum ormancılığımızda belli başlı bir istikrarsızlık kaynağı olmuştur.

Her ne kadar 1972 yılı itibariyle 6 407 131 ha devlet orman sahası sınırlanmış ise de, yürütülen sınırlama ve kadastro işlerinde baştan beri meselenin kapsam ve önemi gereği gibi kavranamamış ve yanlış bir tutum içine girilmiş olduğundan sınırlama ve kadastro çalışmaları başarılı olamamış ve çekilen sınırlara itibar sağlanamamıştır. Bu durumun nedenleri olarak özellikle:

— Yukarıda da açıklandığı gibi, memleketimizde tarım arazisine olan ihtiyacın giderek genişlemesiyle birlikte toprağın usulünde ve yerinde kullanılmamasından ötürü ormanlardan açılarak elde edilen alanların şiddetli erozyona maruz kalması ve kısa zamanda verimsiz duruma gelerek elden çıkması sonucunda yeni açmalara girişilmesi gerekmiş ve bu durum orman idaresiyle halk arasında esasen mevcut olan sınır ihtilaflarına her gün yenilerinin eklenmesine sebep olmuştur.

— Tahdit ve Kadastro işleri gereği gibi ciddiye alınmamış, tahdit işlerinde genellikle yorgun, argın ve kızgın meslektaşlar görevlendirilmiştir.

— Sınır ölçmeleri, bu ölçmeler sırasında yapılan öbür maddi yanlışlıklar bir yana, pusla ile yapılmıştır. Oysa pusla bu tür ölçmeler için sıhhati sağlayamamaktadır.

— Orman Tahdit Komisyonlarınca yapılan sınırlamalar, fotoğrametrik olarak yapılanlar da dahil, bir nirengi şebekesine bağlanmamıştır. Yani bu sınırlamalar adeta havada kalmıştır. Bu nedenle zamanla kaybolan işaretlerin, sonradan tam olarak yerlerine konması mümkün olamamıştır.

— Orman İşletmelerinde, kaybolan işaretlerin yerini bulmak ve bunları yerlerine koymak görevi, yakın zamana kadar, Orman Bölge Şeflerine verilmişti. Oysa orman bölgelerinin sahaları çok geniş ve ortalama 15 590 ha olup böyle bir bölgede sınır taşlarının sayısı 2340 civarındadır. ⁽¹⁾ Bölge Şeflerinin bu sahalarda yapmakla görevli bulunduğu ormancılıkla ilgili işler de çok çeşitli ve aynı zamanda çok zaman alan ve zor olan işlerdir. Bölge Şefleri bir de kaybolan sınır işaretlerinin yerlerini bulmak ve bunları yerlerine koymak gibi bir görevi ister istemez yapamamak durumuna düşmüştür. Kaldiki Bölge Şefi, böyle bir işi sıhhatle yapmak için, çoğu yerlerde puslalı bir teodolite bile sahip olamamıştır.

¹⁾ Tokmanoğlu, Tahsin: Orman Tahdit (sınırlama) Probleminin Çözümünde Önemli bir Adım.

— Bir Orman Mühendisi, bir Tapu - Kadastro Mühendisi değildir. Bu iki mühendislik kolu ayrı ayrı mesleklerdir. Bir Tapu - Kadastro Mühendisi, bir Orman Mühendisinin göreceği işleri yapamayacağı gibi, tersine bir Orman Mühendisi de bir Tapu - Kadastro Mühendisinin göreceği işleri yapamaz. Zira bir Orman Mühendisi Tapu - Kadastro alanında gerekli bilgi ve özellikle tecrübe sahibi değildir.

Bu hususları burada tesbit ettikten sonra, devlet ormanlarının sınırlanması ve kadastro su ile ilgili olarak 1744 sayılı kanunla getirilen değişikliklerden en önemlisine (Madde 2) burada aynen yer vermek istiyorum :

Bu maddede, 15.10.1961 gününden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş olan yerlerden su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve ormanın bütünlüğünü bozmayan ve halen üzerinde çeşitli tarım (tarla, bağ, meyvalık, zeytinlik, fıstıklık, fındıklık) yapılmakta olan yerlerle hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan yerler ve otlak, kışlak ve yaylak olarak kullanılan yerler (Madde 2, fıkra a), şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim sahaları (Madde 2, fıkra b) orman sınırları dışına çıkarılır, denildikten sonra :

Evvelce sınırlaması yapılmış ve fakat yukarıdaki fıkraların hükümlerine uymadığı Orman Bakanlığınca veya vaki müracaatlar üzerine anlaşılan sınırlamaların düzeltilmesi, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 10 yıl içinde orman kadastro komisyonlarınca yapılır. Bu düzeltme sonucu orman sınırları dışına çıkarılacak yer, sınırlaması itirazsız kesinleşmiş tapulu arazi mülkiyeti tekrar tapu sahibine intikal eder (Madde 2, fıkra b, paragraf 2) denilmekte ve aynı madde daha sonra :

Yeniden yapılacak orman kadastrounda bu madde hükmü uygulanır (Madde 2, fıkra b, paragraf 3) hükmü ile son bulmaktadır.

Yukarıda da açıklandığı üzere, son 38 yıl içinde çıkarılan ve uygulamaya konulan orman mevzuatına ve bu mevzuatı uygulamakla görevli bulunan orman teşkilatının gayret ve çabalarına rağmen, daha önce de belirtilen sebeplerle devlet ormanlarından tarla açmak ve otlak alanları kazanmak biçiminde *orman bölgelerinde halktan gelen zorlama ve basınç sonucunda bugün arazide meydana gelmiş bulunan fiili durumu hesaba katarak, ortaya çıkmış bulunan ihtilafları 1744 sayılı kanunun 2 maddesinde de yer aldığı üzere su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve ormanın bütünlüğünü bozmayan yer ve durumlar dışında kalan alanlarda mümkün olanı yapmak ve ehemmi mühimme tercih etmek suretiy-*

*le orman idaresi ile halk arasında uzun zamandanberi gelişip genişle-
mekte olan sürtüşme ve çekişmelere son vererek, hiç olmazsa bugün için-
de çalışmakta olduğumuz ormanları kurtarmak karşısında olduğumuzu
unutmamak lâzımdır.*

2. Memleketimizde devlet ormanlarının sınırlandırılması ve kadastrası nasıl yapılabilir :

Orman Mühendisliği I. Teknik Kongresinde (1966) «Erozyon ve Sel Kontrolünün Türkiye İçin Taşıdığı Önem ve Ormancılıkla İlgisi» konulu tebliğimde ileri sürdüğüm gibi :

— Devlet ormanlarının kadastrasının yapılmasında, büyük kolaylık sürat ve sıhhat sağlayan Hava Fotoğrametrisinden yararlanmalıdır:

— Devlet ormanlarının kadastrası memleket kadastrası ile birlikte yapılmalı ve kadastro işleri Tapu - Kadastro Genel Müdürlüğünce yürütülmelidir.

Bu teklifin yapılmasından bir süre sonra, Orman Tapu - Kadastro Genel Müdürlükleri arasında bu konuda bir anlaşmaya varılmıştır, ki bu anlaşma Devlet Planlama Teşkilatınca da benimsenmiştir.

Bu anlaşmaya göre, Tapu - Kadastro Genel Müdürlüğü hava fotoğrafmetrisi ile her yıl yapacağı kadastral çalışmaların ilgili olduğu sahaları tesbit ederek bir yıl önce Orman Genel Müdürlüğüne bildirecektir. Orman Kadastro Komisyonları, bu sahalarda kalan ormanları sınırlandırarak, sınır noktalarını, bu noktalara koyacağı taş blokları kireçlemek suretiyle ağartarak belirleyecektir. Tapu - Kadastro Heyetleri daha sonra bu sahalarda gerekli fotoğrafları çekerek söz konusu sahalarda kadastral haritalarını yapacaktır.

İşte, önce yukarıda sözünü ettiğim Teknik Kongrede tarafımdan ileri sürülen düşünce ve sonra Orman ve Tapu - Kadastro Genel Müdürlükleri arasında varılan ve Devlet Planlama Teşkilatınca da benimsenmiş olan anlaşmanın ışığı altında memleketimizde devlet ormanlarının sınırlandırılması ve kadastrasının yapılması konusunda aşağıdaki teklifi yapmak istiyorum :

— Yukarıda da yer aldığı gibi, Orman Kadastro Komisyonları, kadastrası yapılacak sahalardaki ormanları usul ve tekniğine uygun olarak sınırlandırmak ve işaretlemek suretiyle sınırlandırma (tahdit) haritalarını yapacaklardır: (Sınır haritaları, sadece sınırları ve iyi bir oryantasyon

için hemen bitişikteki araziyi göstermekte olup bu haritalardan sınırların revizyonunda yararlanılmaktadır).

— Tapu - Kadastro heyetleri bu sahaların fotoğraflarını çekerek kadastral haritalarını yapacaklardır. Ve sonra:

— Orman Kadastro Komisyonları bu sahaların içinde kalan ormanların kadastro ile ilgili olarak alan, orman tipi, ağaç türü, değer v.s. bakımından tavsifini yapacak ve böylece arazi kadastro sununun iki önemli kısmını teşkil eden kadastral haritalar ve söz konusu sahaların kadastral tavsifi yapılmış olacaktır.

Burada son olarak şu noktaya da önemle işaret etmek isterimki, Orman Genel Müdürlüğü'nün, ormanlarımızın, bu teklife göre kadastro sununun yapılmasında, Tapu - Kadastro Genel Müdürlüğü'nün harcayacağı bütün çabaları para ve elindeki öbür bütün olanaklar bakımından desteklenmesi gerekmektedir.

3. Özet

Memleketimizde devlet ormanlarının sınırlanması (tahdidi) ve kadastro ile ilgili çalışmalar 1938 yılından bu yana aralıklı olarak sürdürülmüştür.

Ancak öteden beri ormanlık bölgelerde görüldüğü gibi, özellikle 6831 sayılı ve 1956 tarihli Orman Kanununun 17 yıllık uygulama süresi içinde, bir yandan nüfusun büyük bir hızla artmaya başlamasıyla beraber, bu bölgelerde esasen mevcut toprak darlığı yüzünden tarım arazisine duyulan ihtiyacın genişlemesi, öte yandan topraktan usülünde ve yerinde yararlanılmaması nedenleriyle köylü halkın devlet ormanlarından tarla açmak ve otlak alanları kazanmak biçimindeki çabaları daha yaygınlaşmış ve sonuç olarak orman idaresiyle halk arasındaki arazi ve sınır ihtilafları hergün biraz daha artmıştır.

Memleketimizde her ne kadar 1972 yılı itibariyle 6.407.131 ha devlet ormanı sahası sınırlanmış ise de, sınırlama işlerinde baştan beri meselenin kapsam ve önemi gereği gibi kavranamamış ve yanlış bir tutum içine girilmiş olduğundan yapılan sınırlamalar ve kadastro başarılı olmadığı gibi çekilen sınırlara itibar da sağlanamamıştır.

İşte Ormanlık bölgelerde devlet ormanlarına yapılan yoğun müdahaleler yüzünden bugün meydana gelmiş olan fiili durumu hesaba katarak, ortaya çıkmış olan ihtilaflara mümkün mertebe bir son vermek

amacıyla 1973 yılında 1744 sayılı kanun çıkarılmış olup bu kanunun 2. maddesine göre bu ihtilafları özetle şu formüle bağlı kalmarak çözümlenebilecektir.

15.10.1961 gününden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş olan yerlerden su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve ormanın bütünlüğünü bozmayan ve halen üzerinde çeşitli tarım yapılmakta olan ya da otlak olarak kullanılan arazi orman sınırları dışına çıkarılacaktır.

Adı geçen kanunun bu hükmüyle devlet ormanlarının sınırlandırılması ve kadastrosu hemen hemen yeniden ele alınacağına göre yapılacak sınırlama ve kadastro işlerinin sıhhatle yürütülebilmesi için aşağıda açıklanan yolu benimsemenin gerekli olduğunu düşünüyorum.

— Orman Kadastro Komisyonları, kadastrosu yapılacak sahalardaki ormanları usul ve tekniğine uygun olarak sınırlamak ve işaretlemek suretiyle sınırlama (tahdit) haritalarını yapacaklardır.

— Tapu - Kadastro Heyetleri bu sahaların fotoğraflarını çekerek kadastral haritalarını yapacaklardır. Ve sonra:

— Orman Kadastro Komisyonları bu sahaların içinde kalan ormanların alanlarını, orman tipi, ağaç türü, değer v.s. bakımından tavsifini yapacak ve böylece arazi kadastrusunun iki önemli kısmını teşkil eden kadastral haritalar ve söz konusu sahaların kadastral tavsifi yapılmış olacaktır.

Zusammenfassung

In den gebirgigen Waldgebieten der Türkei wurde und wird noch heute der Staatswaldbesitz wegen Bedarf an Kultur- und Weideland nicht gehörig und genügend respektiert.

Diesser Umstand hat sich in den letzten Jahrzehnten mit der Vermehrung der Einwohnerzahl und mit der Vergrößerung der Anzahl der weide - Tiere bedeutend verschärft.

Auf der anderen Seite hat man sich mit der Begrenzung und kadastraler Kartierung der Staatswaldsbesitzfläche schon im Jahre 1938 angefangen und konnte sie aussetzend und mit manchen Schwierigkeiten durchführen. Obzwar wurde bis zum Ende 1972 über 6 Millionen ha waldfläche begrenzt, konnte aber wieder aus den oben angeführten Gründen die durchgezogenen Grenzen nicht gesichert werden.

Wie vorher, wurden auch dieses Mal nach dem im Jahre 1973 in Kraft getretenen neuen Forstgesetz, die Forstingenieure mit der Begrenzung und karstraler Kartierung der Staatswaldfläche beauftragt.

Da aber bis jetzt die durchgezogenen Grenzen auch technisch fehlerhaft und nicht befriedigend waren, bleibt die ganze Sache weiter als eine brennende Frage zu bestehen. Die Frage ist eben: wie kann die Begrenzung und Kadastrale Kartierung der Staatswaldfläche in der Türkei durchgeführt werden. Ein zur Lösung dieses Problem es beizutragender Vorschlag wäre eine gut eingeteilte und harmonisierte Zusammenarbeit zwischen der Forstverwaltung und Kadasterwesen.

KAYNAKLAR

- 3116 sayılı ve 8.2.1937 tarihli Orman Kanunu.
- 6738 sayılı ve 2.6.1937 tarihli kararnameye bağlı Or. Nizamnamesi.
- 4785 sayılı ve 9.7.1945 tarihli Devletleştirme Kanunu
- 5638 sayılı ve 24.3.1950 tarihli Kanun.
- 6831 sayılı ve 31.8.1956 tarihli Orman Kanunu.
- 2802 sayılı ve 26.5.1958 tarihli Or. Tah. ve Tescil Talimatnamesi.
- 2897 sayılı ve 7.5.1964 tarihli Devlet Ormanları İçindeki Arazinin ve Yerleşmelerin Fihli Durumlarının Belirtilmesine dair Yönetmelik.
- 2802 - 1 sayılı ve 24.12.1959 tarihli Funda ve Makillik Sahalarının Tesbitine Ait Talimatname.
- Tavşanoğlu Faik : Erozyon ve Sel Kontrolünün Türkiye için Taşıdığı Önem ve Ormancılıkla İlgisi.
Orman Müh. I. Teknik Kongresi, 1966, Say. 17 - 23.
- Tokmanoğlu Tahsin : Orman Tahdit (sınırlama) Probleminin Çözümünde Önemli Bir Adım.
Orman Müh. Dergisi, 1970 - 12, Sayfa 9 - 12.
- Tokmanoğlu Tahsin : Orman Kadastrosu Problemimiz ve 1744 Nolu Kanun.
Orman Müh. Dergisi, Kasım 1974, Sayfa 4 - 8.
- Cumhuriyet'in 50 Yılında Ormancılığımız, 1923 - 1973.
Orman Bakanlığı. Orman Genel Müdürlüğü
Sıra No 187, Seri No 145